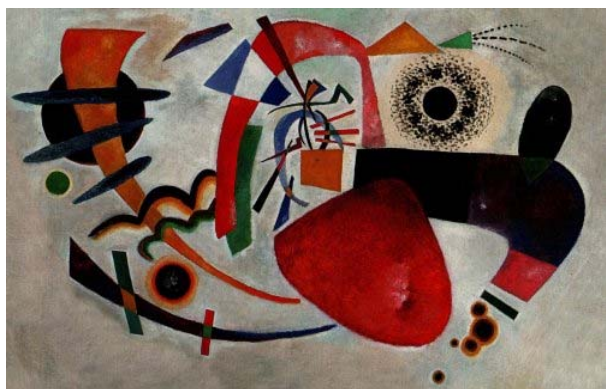

Az Útmutató 2011. évi októberi igéje:
„Igaz-e Isten előtt a halandó?” (Jób 4,17a)

Lehetőségeink és korlátaink

Senki sem felesleges vagy szükségtelen. A Krisztus-testben mindenkinek van helye és feladata. Mint ahogyan a testnek is szüksége van a fülre és a szemre is, mert – ha egyáltalán - csak nagyon korlátozott formában és csökevényesen tudja átvenni egyik testrészt a másik feladatát.

Nincs rád szükségem! – ezt hallja a gazdasági krízis következtében elbocsátott munkavállaló, a sokadik állásinterjú után is az álláskereső, a családi és emberi kapcsolatainak elszakadásától szenvedő, a technikai-materiális fejlődéstől lemaradó, a betegségektől meggyötört, a sokszor csak megtűrt idősebb generáció.

Krisztusnak szüksége van rám! Hiszen életet adott nekem, szól és megszólít, feladatot és küldetést, célt és jövőt állít elém, hisz eljött és az életét adta értem. Azt a feladatot, amit rám bízott, ami személy szerint nekem szól, ott és akkor nem végezheti el más, csak én. A különböző feladatok pedig épp a teljességet építik és Isten világának végtelen gazdagságára mutatnak rá. Nincs felesleges tagja a testnek, de minden tag csak a testtel együtt, annak egészében létezhet.

A feladatok különbözőek, a test sok tagból áll. Hiszen különböző tehetségeket és lehetőségeket kapunk, arra, amire a mi feladatunk szól. Eltékozoljuk ajándékaink, ha a másik adottságait méregetjük, arra irigykedünk, közben pedig elfelejtjük a sajátjainkat. És elkerülhetetlenül kudarcot vallunk akkor, ha megpróbáljuk a másik szerepét és küldetését betölteni. A szem nem végezheti el a kéz feladatát, bármennyire igyekezzék is.

Megelégedett, boldog élet akkor élhető, ha érzem, hogy a helyemen vagyok. Minden küzdelmmel és szenvedéssel, örömmel és bánatommal, kudarcokkal és sikerrel együtt azt a feladatot töltöm be, amire hivatam, amire életemet, tehetségeimet és korlátaimat kaptam.

A különböző testrészek ellenére egy a test. Hiába gondolja az individualizmus szabadságának rabságában élő ember, hogy függetlenítheti magát az egésztől. A szemnek is szüksége van a vesére, bármennyire sok lehetőséggel rendelkezék is. „Ahogyan a test egy, bár sok tagja van, de a test valamennyi tagja, noha sokan vannak, mégis egy test, ugyanúgy a Krisztus is. (...)

És ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi. Ti pedig Krisztus teste vagytok és egyenként annak tagjai.” (1Kor12,12; 26-27)

Wassily Kandinsky expresszionista festő képén (Piros folt II – 1921) a színek és a formák keverednek egymással. Kreatív dinamizmus, sokféleség és sokszínűség jellemzi az alkotást, amely az alakzatok és színek kavalkádjá ellenére is egyfajta harmóniát és egységet sugároz.

Ursus Wehrli rendet rak Kandinsky képén. A formák és színek a helyükre kerülnek, behatároló korlátokat állítanak. Már nem minden lehet, a feladatok és körülmények meghatároznak és behatárolnak utakat, terveket, célkitűzéseket.

Mindkettő a miénk, lehetőségeink és korlátaink is. Mindkettőt arra kapjuk, hogy életünk küldetését betöltsük.

Dr. Solymár Mónika

GYÜLEKEZETI ALKALMAK ÉS HÍREK

Istentiszteletek

- **Bécs, Auferstehungskirche - 1070 Wien, Lindengasse 44/a. kápolna**

2011. november 06. 11.00 óra Istentisztelet úrvacsoraosztással

2011. december 04. 11.00 óra Istentisztelet

- **Graz, Heilandskirche - 8010 Graz, Kaiser Josef-Platz 9.**

2011. november 06. 16.00 óra Istentisztelet

2011. december 11. 16.00 óra Istentisztelet úrvacsoraosztással

Istentiszteleteinket közös beszélgetés és szeretetvendégség követi.
Szeretettel hívjuk istentiszteleti közösségünkbe!

A **lelkési hivatal** telefonszáma (csak mobiltelefonon elérhető): ☎ +43/650 58 777 12

E-mail címünk: ✉ evang-ungarisch@aon.at, Home page: www.evangelisch.at

Óriszigeti kirándulás

Hagyományos gyülekezeti kirándulásunkat szervezzük **2011. október 30.-án (vasárnap) Óriszigetre**. 10.00 órakor kezdődik a reformációi istentisztelet a falu főterén álló evangélikus templomban. Ezt követően átmegyünk a Siget in der Wart 75-ös számú házhoz, ahol bográcebédét fogyasztunk el közösen. Amennyiben az idő engedi, sétát, kisebb kirándulást is szervezünk. Az alkalomhoz salátákkal, süteményekkel, innivalókkal lehet hozzájárulni. Szeretettel várunk mindenkit, jó lenne, ha minél többen érkeznének! (A házban bent is tudunk lenni, így az időjárás viszontagságai esetén is megtartjuk alkalmunkat.)

Presbiter választás 2011

Ebben az esztendőben az Ausztriai Evangélikus Egyházban általános tisztújító választások vannak, így gyülekezetünkben is presbiterek választására kerül sor. Jelenlegi presbitériumunk a 2004. december 05.-i istentisztelet keretében lett beiktatva. Mivel ezt az időpontot csak egy év választotta el a 2005-ös általános választásoktól, így megalakulásakor nem hat, hanem hét évre kapta mandátumát. Ez jár le most 2011 őszén, és ismételten lehetőség adódik arra, hogy megválassza közösségünk azokat, akik képviselnek bennünket. A választásra **2011. november 06.-i istentiszteletünket követően** kerül sor Bécsben és Grazban. Hívjuk mindazokat, akik felelősséget éreznek gyülekezetünk sorsáért, jövőjéért!

Keresztelés

Bécsben 2011. október 02.-án a vasárnapi istentiszteleten megkereszteltük **Tóth Dániel Gézát**. A kereszteléskor hangott Isten igéje: *Jézus Krisztus mondja: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki, és rendelvelek titeket arra, hogy elmenjetek és gyümölcsöt teremjetek, és gyümölcsötök megmaradjon.” (János 15,16)* Isten áldja Dánielt, szüleit, Bettinát és Gézát, valamint családjukat! Adja, hogy a most a család és a gyülekezet által elmondott hitvallás egykor az ő életének alapjává is váljék.

Az ausztriai protestantizmus története IV. „Szabad egyház szabad államban”

Az ún. „protestáns törvény” (1961) óta mindkét felekezetű protestáns egyház önállóan, az államtól függetlenül működik mint közjogi testület, ugyanakkor esetenként megvan a lehetőség az együttműködésre is.

A Türelmi Rendelet 200. évfolyamán az akkor köztársasági elnök, Rudolf Kirchschläger nyilvánosan kijelentette, hogy a protestánsok Ausztriában az „egész egy részét alkotják” és ezzel a társadalom által már régen szükséges elfogadtatást sugallta. A két egyház mai elnevezése: „Ausztriai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház” (Evang. Kirche A.B. in Österreich) és „Ausztriai Helvét Hitvallású Evangélikus Egyház” (Evang. Kirche H.B. in Österreich). Ugyanez az elnevezése volt mindkettő magyarországi egyháznak is a 20. század elején. A magyar „evangélikus” szó már csak a „lutheránus”, a „református” pedig a „helvét” megjelölést fedi.

Összlélekszám 2010-ben: 323.983, azaz az összlakoságnak kb. 4%-a, ebből 314.392 a lutheránus egyházhoz 7 szuperintendencia 196 gyülekezetében és 13.766 a református egyházhoz tartozik 9 gyülekezetben. Ausztriai különlegesség, hogy a lutheránus egyházhoz a fenti létszámból 1.930 református, a református egyházhoz pedig a fenti létszámból 6.037 lutheránus tartozik, tehát csaknem annyi mint református.

A császári udvar szerette volna a 19. században mindkét egyházat uniálni, azaz egy közös egyházba összefogni, főleg államérdekből, hogy áttekinthetőbb legyen az egyházi élet az állami szervek részére. Ez az uniós törekvés - úgy mint Magyarországon is - megbukott. Mindkét egyházban mégis szükségessé vált közös „A. und H.B.” gyülekezetek alapítása. 202 gyülekezetben 259 lelkészi állás van betöltve és 23 segédlelkész három éves gyakorlati idejét végzi.

1921-ben Ausztriához került a mai Burgenland, ahol ma 29 gyülekezetben 33.947 lutheránus és 112 református él. Ebből Órisziget/Siget in der Wart gyülekezetében 333, főleg magyar anyanyelvű lutheránus él. Felsőörött/Oberwart van Burgenland egyetlen református gyülekezete, 1446 tagja többnyire magyar anyanyelvű.

Az egyházak felépítése alulról felfelé történik, azaz a gyülekezet a legfőbb alap, ezután a szuperintendencia, majd a közegyház következik. A választások titkosak. A gyülekezetek minden 12 évben választanak lelkészt és minden hat évben képviselőtestületet (Gemeindevertretung), abból pedig a presbitériumot. A szuperintendencia közgyűlésébe

delegátust választanak a lelkészi állások számával arányosan. Tehát a lelkész hivatalból tag, mellette pedig a gyülekezetből egy nemlelkészi tag vesz részt. A közgyűlés választja a szuperintendenst és a zsinati küldötteket hat évre, a zsinat a legfőbb törvényhozó testület, amely az egyházvezetőség (Egyházfőtanács) tagjait szintén hat évre választja. Tehát az egyház fel van bontva kisebb egységekre, így áttekinthető és demokratikus.

Az egyházvezetőségnek nincs joga beleszólni sem a gyülekezetek, sem a szuperintendenciák életébe, kivéve a jogsértés esetét. A püspök kötelessége a szuperintendenciák, a szuperintendensnek pedig a gyülekezetek rendszeres vizitálása, amikor átfogó képet lehet alkotni.

A két hitvallásos alapon álló egyház külön-külön egyházszervezetben és saját évente ülésező zsinatok, valamint évközben zsinati bizottságok által rendezi ügyeit. A lutheránus egyházfőtanács és a református egyházfőtanács a zsinatok megbízásából vezeti az egyházat. A lutheránus püspök az egyház teológiai felelőse. A személyi, az egyházak közti, az iskolai, az anyagi és a jogi kérdéseknek referensei a püspökkel együtt alkotják az Egyházfőtanácsot (Oberkirchenrat), amely többségi szavazattal dönt fontos kérdésekről. A református egyház nem ismeri teológiai okokból a püspöki hivatalt - kivéve a magyar nyelvű református egyházakat -, ezért egy országos szuperintendens (Landessuperintendent) az egyház teológiai vezetője. A kis református egyház zsinatának minden lelkész és a lelkészek számával arányosan nemlelkészi delegátus tagja.

Az Ausztriai Evangélikus Egyház legfőbb törvényhozó testülete a zsinat (Generalsynode), amely évente egyszer ülésezik. E testület az egyház demokratikus életének letéteményese.

A zsinatok és a szuperintendenciák közgyűlésének elnöke mindig világi, sohasem püspök, szuperintendens vagy lelkész. A gyülekezetben a lelkész a gyülekezet teológiai és lelkigondozói életének felelőse, a Kurator (magyar viszonylatban felügyelő) a presbitériummal és a lelkésszel együtt pedig a gyülekezeti élet más kérdéseit felelős.

Mindkét egyház közös ügyeit, az állammal és a más egyházakkal szembeni kérdéseket a két zsinatból választás általi delegátusok alkotta közös zsinaton (Generalsynode) intézi és közös zsinati bizottságokat hoz létre.

A közös énekeskönyv (Evangelisches Gesangbuch) függelékében megtalálhatók a hitvallási iratok, amelyek a két egyház teológiai alapjai képezik. A 16. századi reformáció nyomán kialakult egyházakhoz tartozik Ausztriában a metodista egyház is. A reformáció egyházai megállapodtak a szószék kölcsönös használatában és az úrvacsorai közösségben. Ez egy igen fontos lépés volt. Téves viszont az a felfogás, amely szerint az „unitárius egyháznak” a protestáns egyházakkal lenne közös alapja, hiszen az unitáriusok nem fogadják el a Szentháromságot, Krisztus isteni voltát és a Szentháromság alapján történő keresztséget. Így velük közös ún. ökumenikus istentisztelet és úrvacsora nem lehetséges.

Az iskolai vallásoktatás, amely felekezeti, minden megkeresztelt egyháztag számára kötelező, hacsak az iskolai év első napjaiban nem jelentkezik ki. Az állam biztosítja az egyházak által megbízott és megfelelő képesítéssel rendelkező vallásoktatók alkalmazását és fizetését, hiszen másokkal egyenrangú és azonos kötelességű pedagógusok. A „vallási nagykorúság” a betöltött 14. életévtől számítandó, tehát ettől a kortól nem szükséges a szülők vagy a nevelők írásos beleegyezése.

Külföldről Ausztriába települők sokszor meglepődnek, ha a lakóhelyük szerint illetékes gyülekezet egyházi hozzájárulás (Kirchenbeitrag) végett megkeresi, hiszen számukra ez ebben a formában ismeretlen. Ez nem egyházi adó, de mégis minden egyháztag számára kötelező. A gyülekezetek írják elő a közegyházi törvény alapján, amelyet az állam véd és minden bevétellel ill. havi keresettel rendelkező egyháztag állampolgárságára való tekintet nélkül a járulékalap 1,5%-át fizeti.

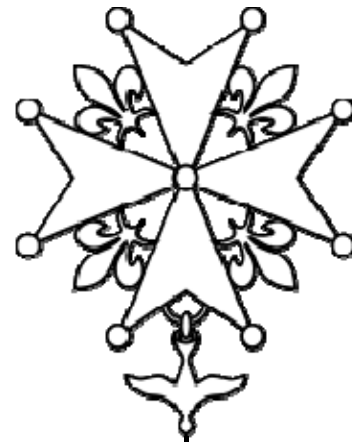
Az államtól anyagiakban is független egyházak nem rendelkeznek az egyházi hozzájáruláson és az adományokon kívül kamatoztatható tőkével, így az egyháztagok által befizetett pénzre vannak utalva. Az állam nyújt egy évi összeget (2009-ben 3 millió euró), az 1939 előtti anyakönyvek vezetéséért és kulturális célokra, amely összeg a szükséges összbevételnek csak egy igen kicsiny hányada. Erről nem kell minden évben

a mindenkori kormánnyal tárgyalni, mert a pártpolitikai változásoktól függetlenül van szerződés alapján, mint minden más az állammal kapcsolatos fontos egyházügyi kérdés.

A legtöbb egyházi jellegű munka egyesületi alapon történik függetlenül az egyházi fennhatóságtól, így pl. diakóniai és a szociális szolgálatok (pl. kórházak, öregotthonok, testi sérültek otthonai), az óvodák és iskolák, a sajtó- és médiaszolgálat. Az egyház által kinevezett küldött kuratoriumi tag.

A szekularizált társadalomban, a római-katolikus többségű országban és a muszlim vallási közösség által lélekszámban már túlszárnyalt protestáns egyházak megtalálták helyüket. Továbbra is igen fontos feladat az evangéliumszerű bizonyoságtétel a gyülekezetekben és a társadalom nyilvánossága előtt. (További információkat lásd a www.evangel.at alatt.)

Fónyad Pál

A hugenotta kereszt a protestantizmus református ágának jelképe. Eredete ismeretlen, a francia protestánsok 1688 előtt már biztosan ismerték. Szimbolikája: 4 háromszög – 4 evangélista; 4x2 kis kör – 8 boldogmondás, ill. a szenvedés könnyei; liliumok – bourbon nemesi címer virága ill. a 12 apostol; galamb – Szentlélek.

A Luther-rózsa a protestantizmus evangélikus ágának jelképe. Luther Márton 1530-ban készítette pecsétként, teológiájának jelképezésére. Szimbolikája: fekete kereszt a piros szívben közepén – a Krisztusban való hit boldogító hatalma; fehér rózsza – ez a hit örömet, vigasztalást és békességet ad; égszínkék mező – az eljövendő öröm előhírnöke és reménysége; az egésztest körülölelő aranygyűrű – örökkévaló mennyei öröm.

Hitelesnek maradni – 500 év protestáns kalandja Karintiai tartományi kiállítás Fresachban

A reformáció hónapjában a még október 31.-ig nyitva tartó karintiai tartományi kiállításra kalauzolom el az olvasót. A 2011-ben Bad Kleinkirchenben megrendezésre kerülő osztrák lelkészkonferencia egyik programjaként látogattuk meg a karintiai protestantizmus történetét és jelenét is megelevenítő kiállítást.

Érdekes és megragadó, hogy az osztrák protestantizmus e történeti helyén a kiállításra érkező először a jelennel találkozik. A kertben a „gyülekezetek útja” látható. Karintia és Kelet-Tirol 33 evangélikus gyülekezte mutatkozik be egy-egy általuk választott bibliai idézettel és egy rájuk jellemző modern alkotással. „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20) – Jézus Krisztusnak ez az ígérete és az egymással összefonódó emberek templomot formáló alakzata látható pl. a Klagenfurti Johanneskirche gyülekezetének területén.

A jelennel találkozás másik motívuma, hogy a történelem és ma összekapcsolódását, valamint a személyes beszélgetés lehetőségét a bennünket vezető fiatalok képviselik. Csaknem 100 önkéntes 16-19 éves fiatal jelentkezett Karintiából, hogy egy négynapos tábort valamint több tréninget követően a kiállítást bemutató kalauzokként kísérjék az érkező csoportokat, személyeket. Mindig ketten vannak, egyikük történelmi ruhába öltözve az elmúlt idők eseményeit, jellegzetességeit eleveníti fel, míg a másik – mintegy dialógusban állva a történelmi korrallal – arról beszél, hogy az egykor megtörténteknek milyen hatásai vannak, hogyan épültek bele a mai evangélikusság életébe és milyen jövőbeli feladatokat és reményeket jelenthetnek.

A gyülekezetek útja a települések földrajzi elhelyezkedését követi

Csoportjaink vezetői is – bár az elején, tudván, hogy lelkészeknek beszélnek az egyház történetéről és jelenéről, kicsit meg voltak szeppenve -, hamar belejötték feladatukba, és élően, hitelesen, mai formában és szakavatottan tolmácsolták a kiállítást és üzeneteit. Ha pedig sikeresen válaszoltunk egy-egy, a bemutatott anyaggal kapcsolatban feltett kérdésükre, bennünket is bonbonokkal jutalmaztak.

Valláspedagógiával is foglalkozóként csak értékelni tudom ennek a módszernek a lehetőségeit. A fiatalok képzése csaknem egy éven keresztül tartott, a kiállítással kapcsolatos tárgyi tudás elsajátítása mellett pl. retorikai, önismereti, kommunikációs és prezentációs tréningeket, múzeumlátogatásokat és vezetéseket is tartalmazott. A kiállítás anyagával való találkozás személyes hatása érezhető a bemutatás folyamán. Miközben végzik feladatukat – hiszen némi zsebpénzt is kapnak a két héten át tartó idegenvezetésért - szinte észrevétlenül maguk is részeseivé válnak az egykori történéseknek, a hit és identitás kérdései, a múlt és jelen párbeszédei megszólítják őket.

A hely hatása meghatározó. Fresachban a türelmi rendeletet követően imaházat, iskolát és lelkészlakot építettek az evangélikusok. Ausztriában egyedülállóan – az iskola kivételével – az épületek csaknem változtatás nélkül 1784 óta fennállnak. Különleges az imaház belső berendezése is, amely szintén az 1784-es állapotokat mutatja. A szószékoltár a türelmi rendelet imaházainak jellegzetessége, tanúskodik arról, hogy a prédikáció az istentisztelet központi része. Az „Egyedül Krisztus” reformatori alapelveket a szószék feletti figurális keresztábrázolás jeleníti meg. Oltárkép igazából nincs – a szószék van a helyén -, de az oltáron megtalálható az úrvacsora képi ábrázolása. A fából készült padokat térdelésre készítették, ülésre nagyon kényelmetlenek, hisz térdelve vettek részt az istentiszteleten az ide érkező evangélikusok. Múlt és jelen ismételt találkozása: a türelmi rendelet korának imaházában a fresachi kisiskolások által készített rajzfilmet tekinthetik meg a látogatók, amely nagyon szemléletesen és ötletesen jeleníti meg a Lukács evangéliumából jól ismert „irgalmas atya” példázatát (Tékozló fiú, Lk 15,11-32).

Az imaház mellett a felújított lelkészlak, az 1951-ben felszentelt templom és az újonnan felépített múzeum ad helyet a kiállításnak. Négy korszak kerül bemutatásra, amelyeket a protestantizmus történetének fontosabb eseményei tagolnak. A tárlat anyagai kronológiai sorrendben kerülnek a látogatók elé, kivételt képez az utolsó 150 esztendő, ahol tematikus rendezési elvet alkalmaznak.

„Semper reformanda” (szüntelenül megújulás) címmel a reformáció kora jelenik meg kb. 1600-ig. A tanítás alapjai Luther Márton és Philipp Melanchthon munkásságának felidézésével kerülnek elé, a búcsú elleni harc, a német nyelvű bibliafordítás, a worms birodalmi gyűlés és reformátori iratok bemutatásával. Villach és Klagenfurt valamint a nemesi családok reformációban betöltött szerepe jól nyomon követhető a kiállítás anyagából. Láthatóak korabeli művészeti alkotások amelyek a reformátori tanítás alapjait hordozták, mint pl. a „törvény és evangélium”-oltárképek, síremlékek.

A kiállítás bemutatja azt a „Brucker Libell”-t (brucki okirat) 1578-ból, amely a nemeseknek és a városoknak szabad vallásgyakorlatot biztosít. II. Károly a Bruck an der Murban tartott tartományi ülésen szóban ehhez hozzájárult, de soha nem írta alá az iratot.

E korból említésre kerül még Karintia kiemelkedő szerepe a reformáció Szlovéniai elterjedésében – és ezzel a szlovén nyelv írásbeliségének kialakulásában -, valamint a reformáción belül megjelenő tanításbeli különbözőségek (flacianizmus).

Az „Alkalmazkodás vagy ellenállás?” kérdése jellemzi az ellenreformáció és titkos protestantizmus időszakát (1600-1781). Ennek kezdetén a városok lakosságát kényszerítették a reformáció tanainak megtagadására vagy az emigrálásra. Három évtizeddel később már a nemesi családok is e választás elé kerültek, majd az „emigrációs jog” megadásával a parasztok közül is sokan az elvándorlás mellett döntöttek. Az 1734-ben kezdődő transzmigrációk már -

az „emigrációs jog” visszavonásával – a protestánsok Erdélybe való szervezett száműzését jelentették.

A tartományban maradó titkos protestánsok életéről tanúskodnak a kiállított imádságos könyvek, énekeskönyvek valamint a gerendákba vájt rejtékhelyek, amelyek e könyvek eltüntetésére szolgáltak. Karintiában ebben az időszakban már titokban evangélikus istentiszteleteket is tartottak, pl. a Kreuzennél található sziklánál („Hundskirche”).

A türelmi rendelet hatását (1781-1861) a „Türelm és dialógus” megvilágításba helyezve mutatja be a kiállítás. A titkos protestantizmus erejére utal, hogy az 1781-ben megjelent türelmi rendeletet követő egy évben 13.000 karintiai jelentkezett be „akatolikusként”, és 13 gyülekezetet alapítottak. Ma csak csodálkozhatunk azon, hogy a nulláról kezdve és csak a maguk erejére támaszkodva a gyülekezetek imaházakat, lelkészlakokat és iskolákat építettek, lelkészeket és tanárokat foglalkoztattak. Mindez történt úgy, hogy közben a katolikus egyháznak is fizetniük kellett a rájuk kiszabott hozzájárulásokat.

Lelkészek többnyire Németországból érkeztek, gondot jelentett azonban az eltérő vallásgyakorlat. A német felvilágosodás racionalista lelkészei többnyire értetlenül álltak szemben a titkos protestantizmussal felnőtt hívek érzelmi kegyességével. Erről tanúskodik pl. az énekeskönyvek használatával kapcsolatos vita is.

A gyülekezetek különösen nagy hangsúlyt fektettek az oktatásra, és a 19.sz. közepéig 34 iskolát alapítottak. Az iskola-rendszer reformjának következtében azonban az 1860-as években már nem tudták fenntartani iskoláikat, csupán három maradt meg közülük.

„Kisebbség és többség” címszóval kerül bemutatásra a protestáns pátenstől napjainkig tartó korszak (1861-2011). Gyülekezetek alapítása és megerősödése, az Ausztriai Evangélikus Egyház és a karintiai szuperintendúrára szervezeti felépítésének kialakulása, az egyesületi élet (Gustav Adolf Egyesület) és a Diakónia (Waiern és Treffen) működése jellemzi ezt az időszakot. 2001-ben Karintia 33 gyülekezetében 57.729 személy vallotta magát evangélikusnak (a népesség kb. 10,3%-a). Az evangélikus egyház és tagjai valamint lelkészei ismert, elismert és formáló részei a tartomány életének.

A reformáció hónapjában – vallástól, felekezettől függetlenül – érdemes meglátogatni ezt a kiállítást. Emberi életutak bemutatása által szembesít bennünket a gyökerek, a hit, az identitás és az értékek kérdéseivel. A fiatalok vezetésén keresztül pedig érzékelteti, hogy a jelen a múltból táplálkozva formálhatja és biztosíthatja a jövőt.

Dr. Solymár Mónika

„Hirhedett zenésze a világnak,
Bárhová juss, **mindig hű rokon**” (Vörösmarty: Liszt Ferenchez)

Portrévázlat Liszt Ferencről – 2.

Már az előző cikk (Másokért együtt 2011/4.) néhány utalásából is kiderül, Liszt Ferencnek nagyon fontos volt magyarságának tudatos vállalása. A tizenegy éves korában írt vallomás, hogy miért is ad Franciaországba való távozása előtt hangversenyt Pesten, még édesapjának, Liszt Ádámnak a megfogalmazása, de később ő is így gondolkodik.

Gyermek- és ifjúkorában elmerül a párisi zenei világban, saját művészi fejlődésének küzdelmeiben, csúcsaiban és mélyrepüléseiben. Apja elvesztése után édesanyja kiköltözik hozzá, fel sem merül más megoldás; Liszt Franciaországba ereszti gyökereit, majd innen indul szédületes zongoravirtuózi pályája is. De 1838 áprilisában így ír: ”Egy reggel Velencében, egy német újságban olvastam a pesti szerencsétlenség [árvíz] részletes elbeszélését. Ez szívemig hatott. ... Ó, én vad, távoli hazám! ismeretlen barátaim! óriás családom! fájdalmad kiáltása visszahívott hozzám; egész bensőmet felkavarta a részvét, s én lehajtott fejemet – szégyenemben, hogy ily sokáig megfeledeztem rólad...”

Hazafiságának felébredését tett követi, rögtön indul, hogy Bécsben és Pozsonyban több jótékonyági koncerteket adjon. Pestre 1840-ben jut el, ahol óriási ünneplésben van része – ez alkalom lelkesültségében írja Vörösmarty köszöntő versét, amire Liszt később a *Hungária* című szimfonikus költeményét komponálja meg válaszként. (A verset Kodály zenésítette meg vegyeskarra.)

A budapesti Régi Zeneakadémia épületében található Liszt Ferenc Emlékmúzeum a zeneszerző utolsó pesti lakásának rekonstrukciója.

Ekkor, 1840-ben tesz alapítványt egy magyar zenei iskola felállítására. A terv jóval később, 1875-ben valósul meg, amikor elnökletével megkezdődik a Zeneakadémia, mégpedig Liszt saját akkori lakásában, mivel az intézménynek épülete még nincs. Később készül el az Andrássy úton (akkor Sugárút) a ma Régi Zeneakadémia néven emlegetett épület, ahol Liszt is kap lakást, még hozzá közvetlenül koncertterem színpadára vezető ajtóval (!). (Ma itt található a Liszt Ferenc Emlékmúzeum.) Liszt ekkor már sohasem zongorázott pénzért, és tanítványait is ingyen oktatta.

Jótékonyági koncertjeivel a magyar kultúra számos más intézményét is segítette, így például a Magyar Nemzeti Színházat és a Nemzeti Zenedét. A dalárdák működését kompozíciókkal támogatta, sőt, nem sajnálta a fáradságot, hogy pályaműveket értékeljen és a szerzőket javaslataival tanácsolja. Rendszeresen eljár különböző együttesek próbájára is, és külföldről hozott művekkel is gyarapította repertoárjukat.

Nagy hangsúlyt fektetett arra is, hogy mint előadó, de főleg, mint zeneszerző szolgálja a magyar kultúrát. Korának szinte minden jelentős magyar eseményénél ott volt műveivel. A szabadságharcot a *Funerailles – 1849. október* című zongoradarabjával és a *Hösi sirató* című szimfonikus költeményével siratja el.

A *Magyar fantázia*, amelynek bemutatóján a Nemzeti Színházban Erkel vezényel, és Bülow (akinek az ajánlás szól) zongorázik, népszerűségében nem marad el a három közismert zongoraverseny mögött.

Absender: P.b.b.
Ungarisch-Evangelische Gemeinde
AB in Österreich
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien
Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M

Medieninhaber und Herausgeber: Ungarisch-Evangelische Gemeinde A.B. in Österreich, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.
 Lelkesi hivatal telefonszáma: +43/650/58 777 12, Home page: www.evang-ungarisch.at E-mail: evang-ungarisch@aon.at
 Bankverbindung: Bank Austria, A-1011 Wien, Schottengasse 6.
 BLZ 12000. Konto Nr. 0029-04191/00. IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW
 Redaktion: Dr. Solymár Mónika, Géza Schubert

Örömmel tesz eleget a felkérésnek, ami az esztergomi bazilika felszentelésére szól, így készül el 1856-ra az *Esztergomi mise*. Pedig kapcsolata Magyarországgal nem volt felhőtlen, bár koncertjeit tomboló siker és jó kritikák övezték. Az Esztergomi mise bemutatását is gáncsolták, a két pesti előadás elsőpró sikere után azonban ellenfelei kénytelenek voltak meghátrálni, így mégiscsak Liszt miséje hangzott a szentelésen. A kortársak egy része idegennek tartotta, és különösen nagy felháborodást váltott az 1859-ben, franciául megjelent könyve, amelyben a magyar és a cigány zenéről értekezik, tulajdonképpen nem téve különbséget e kettő között.

Liszt igazából nem is ismerhette az igazi magyar zenét, mivel dédelgetett álmát, hogy gyalogszerrel járja a falvakat, soha nem tudta megvalósítani. Ezt a helyzetet 1936-ban maga Bartók világította meg a Magyar Tudományos Akadémián tartott székfoglalójában.

Liszt a Vigadóban *Szent Erzsébet legendája* című oratóriumát vezényli
 Ruzs Károly metszete Székely Bertalan rajza alapján (1865)

Lisztnek nagyon rosszul esnek az öt érő támadások, mégsem szűnik meg magyar tematikájú művekkel foglalkozni. 1865-ben vezényli a Pesti Vigadóban *Szent Erzsébet legendája* című oratóriumát. Ezzel a művel az volt az óhaja, hogy a magyar szent életével foglalkozó mű az új magyar zenei irodalmat gyarapítsa és annak szerves részévé váljon.

1867-ben a kiegyezést követő koronázási mise komponálását a bécsi körök próbálják elvitatni Liszttől (ők ezek szerint magyarnak látják a szerzőt!), és Erzsébet királynénak nem kis befolyása fordítja az ügyet úgy, hogy a *Koronázási misét* mégiscsak Liszt írja. Igaz, az ünnepségre, a Mátyás templomba „elfelejtették” meghívni.

Gróf Andrassy Gyulának ajánlja az Egressy és Erkel dallamot feldolgozó *Szózat és Himnusz* című művét, amit 1873-ban maga vezényel. Nem szabad megfeledkeznünk az egész életén át komponált *Magyar rapszodiákról* sem, amikkel az volt a célja, hogy az általa magyar eredetűnek tartott zenei anyagot saját feldolgozásában megismertesse Európával.

Idős korában komponált három, hallatlanul merész *csárdása* „az öreg Liszt Allegro barbarója” (Szabolcsi). Utolsó magyar vonatkozású műve, a halála előtt egy évvel befejezett *Magyar történelmi arcképek* ciklus, amelyben emléket állít általa nagyra becsült magyaroknak, akikhez személyes kapcsolat is fűzte. Már egyik sem él ekkor: Széchenyi István, Eötvös József, Deák Ferenc, Teleki László, Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály és Mosonyi Mihály. Közös jellemzőjük a daraboknak, hogy siratók – magyar hangnemben és magyar ritmusban.

Az idős mester körül ekkorra már megritkul a levegő. Ő azonban mindvégig, a maga nagystíliú módján, tovább tanít a Zeneakadémián, és mint komponista is végigviszi ezt a magyar zenekultúra teremtő honi vállalását – nem ellenszolgálatásért, nem hírnévért, nem ünneplésért.

Táborszky Györgyi